

TAIVALKOSKEN KUNTA

LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS

2017 – 2020

TAIVALKOSKI
Tuhansien tarinoiden pitäjä

Sisällys

Sisällys	2
HYVINVOINTIKERTOMUS	3
OSA I PÄÄTTYVÄN VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTI	3
Indikaattorit	4
1. Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi	8
1.1. Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima.....	8
1.2 Kaikki ikäryhmät	8
1.3 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	8
1.4 Nuoret ja nuoret aikuiset	9
1.5 Työikäiset	9
1.6 Ikäihmiset	9
2. Keskeiset opit ja evästyksen päätyvältä valtuustokaudelta	9
OSA II TULEVAN VALTUUSTOKAUDEN SUUNNITTELU	10
3. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset	10
4. Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat	10
5. Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä alkavalla valtuustokaudella	11
OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY	14
6. Valtuustokausittaisen hyvinvointikertomuksen hyväksyminen	14

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomus valtuustokaudelta 2013-2016

Hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2017-2020

Kertomuksen vastuutaho ja laatijat (viranhaltijat, luottamushenkilöt):

Työryhmään on nimetty:

Jukka Mikkonen, keskushallinto, puheenjohtaja

Pekka Turpeinen, sivistyspalvelut

Harri Huttu, sivistyspalvelut

Raimo Varanka, tekniset palvelut

Kirsi Alatalo, sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Päivi Komulainen, keskushallinto

Tuomo Horsma, kunnanhallituksen edustaja

Sirkka Aittokumpu, sihteeri ja eHVK (sähköisen hyvinvointikertomuksen laatija)

Hyvinvointikertomus laaditaan kerran valtuustokaudessa. Kertomusta tarkastellaan vuosittain talousarvion ja toimintasuunnitelman laadinnan ja kuntastrategian päivittämisen yhteydessä.

Hyvinvoinnin käsite: Hyvinvointi on ihmisen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja henkistä hyvää oloa. Hyvinvointi syntyy ihmisen itsensä, hänen läheistensä, lähiympäristönsä ja palvelujärjestelmän toiminnan sekä yhteiskuntapolitiikan tuloksena. Hyvinvoinnin tekijöitä ovat terveyden ja toimintakyvyn lisäksi elinolosuhteet ja elinympäristö, asuminen, toimeentulo, mielekäs tekeminen, ihmissuhteet, yhteisöllisyys, osallisuus ja turvallisuus. Hyvinvointi merkitsee erilaisia asioita ihmisille elämänkaaren eri vaiheissa.

OSA I PÄÄTTYVÄN VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTI

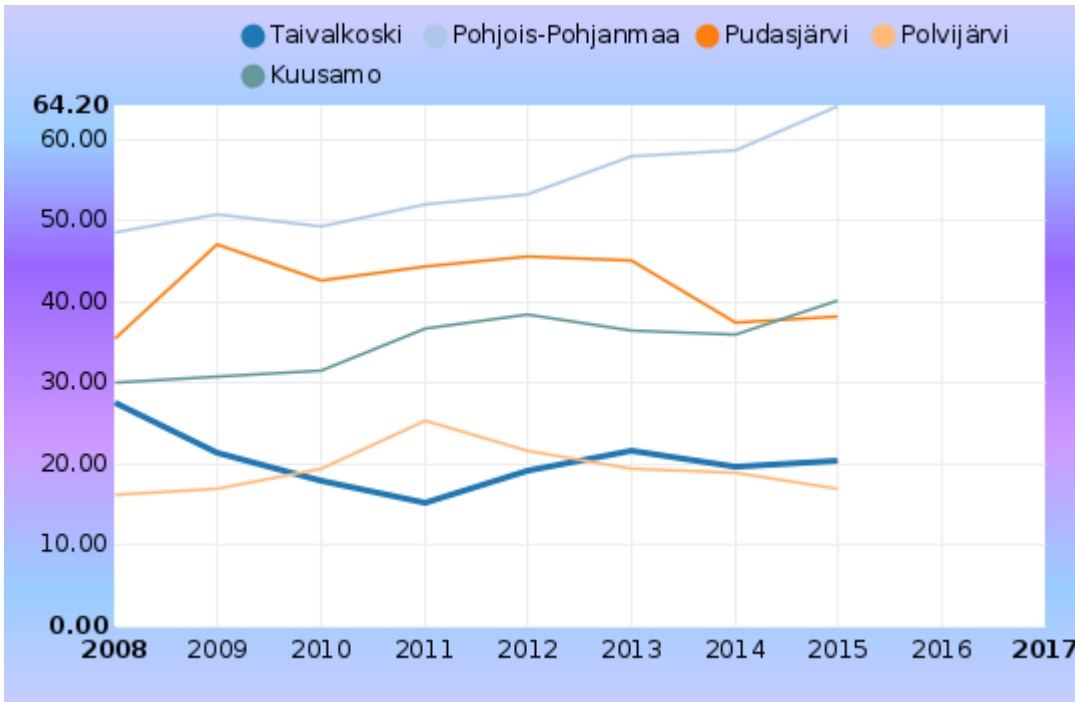
Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi

1.1. Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima

- Kunnan taloudellinen tilanne on säilynyt erittäin hyvänä. Henkilöstökulut on sopeutettu toimintaan.
- Työttömyysaste on vaihdellut vuosien sisällä, mutta trendinomaisesti ehkä hieman alaspäin.
- Yrityselämän työpaikkojen määrä on kasvanut.
- Asuntorakentaminen on elpynyt.
- Syntyvyys on ollut laskussa.
- Hyvinvointiin liittyvät tavoitteet on pääosin saavutettu.
- Yksityinen palvelujen tuottaminen on lisääntynyt.
- Peruskoulun ja lukion tulokset ovat olleet hyviä. Kansalaisopiston palveluja käytetään runsaasti.
- Kulttuuritapahtumissa aiempaa enemmän osallistujia.
- Yhteisöllisyys ilmenee runsaana tapahtumien määränä.
- Koko kunnan työntekijöille toteutettu Party-kysely antoi erittäin hyvät tulokset.
- Päivähoitoon osallistuneiden suhteellinen osuus on kasvanut.

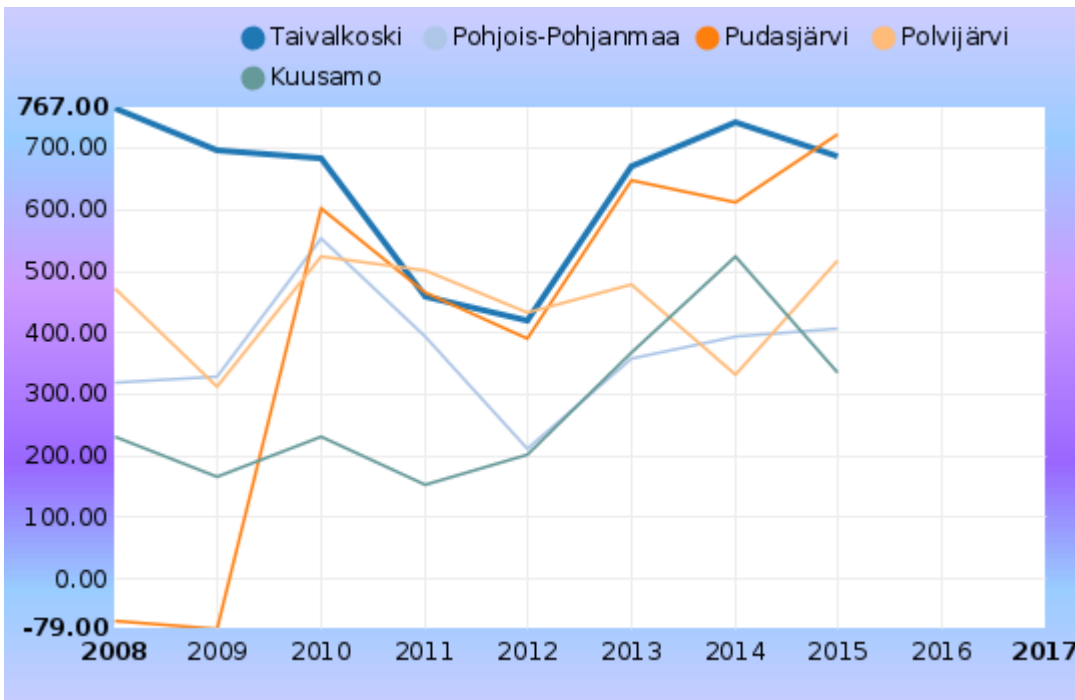
1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

2 Suhteellinen velkaantuneisuus, %

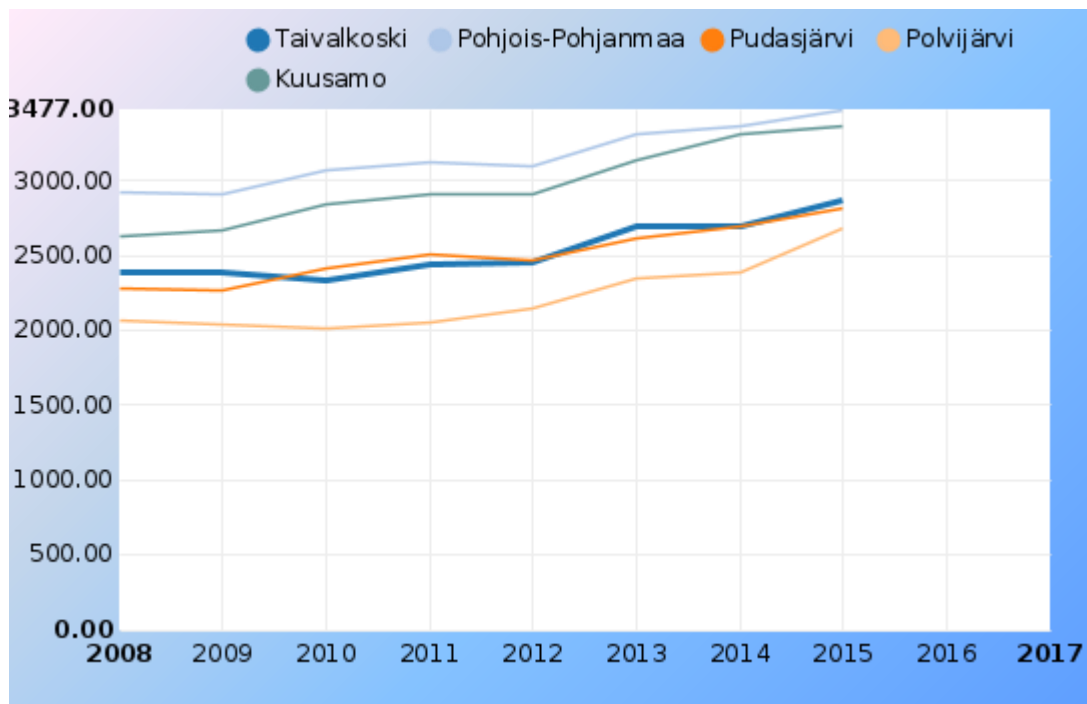
Pohjois-Pohjanmaa : 64.2
 Kuusamo : 40.2
 Pudasjärvi : 38.1
 Taivalkoski : 20.4
 Polvijärvi : 17.0

Vuosikate, euroa / asukas

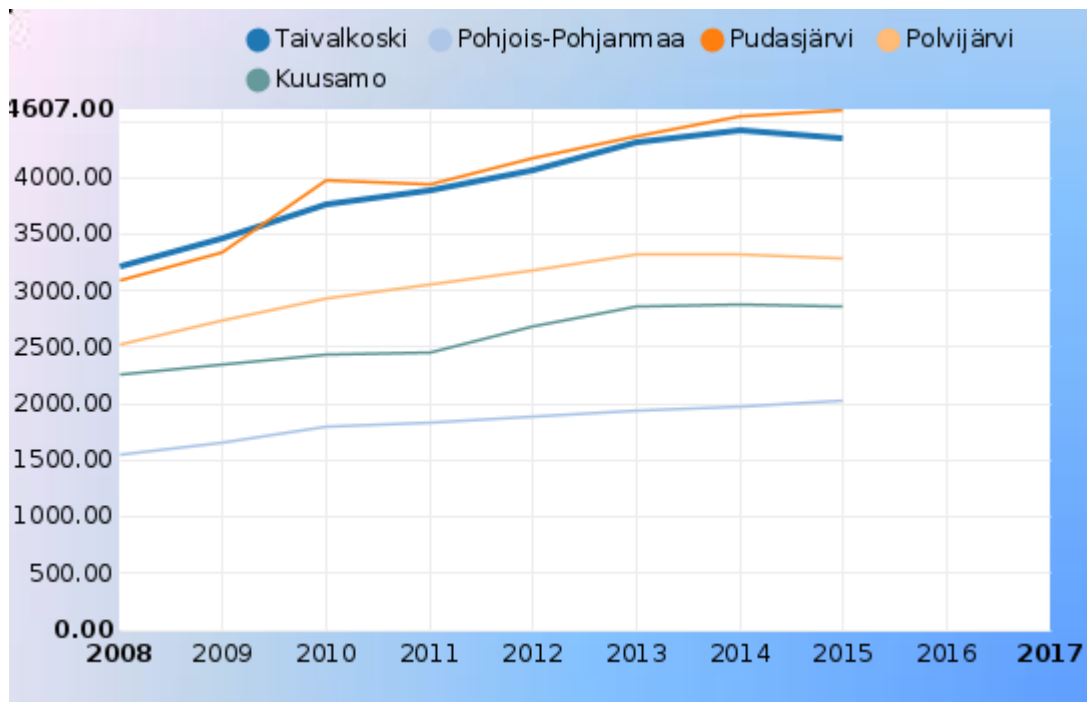
Pudasjärvi : 722.0
 Taivalkoski : 686.0
 Polvijärvi : 519.0
 Pohjois-Pohjanmaa : 406.0
 Kuusamo : 335.0

Verotulot, euroa / asukas

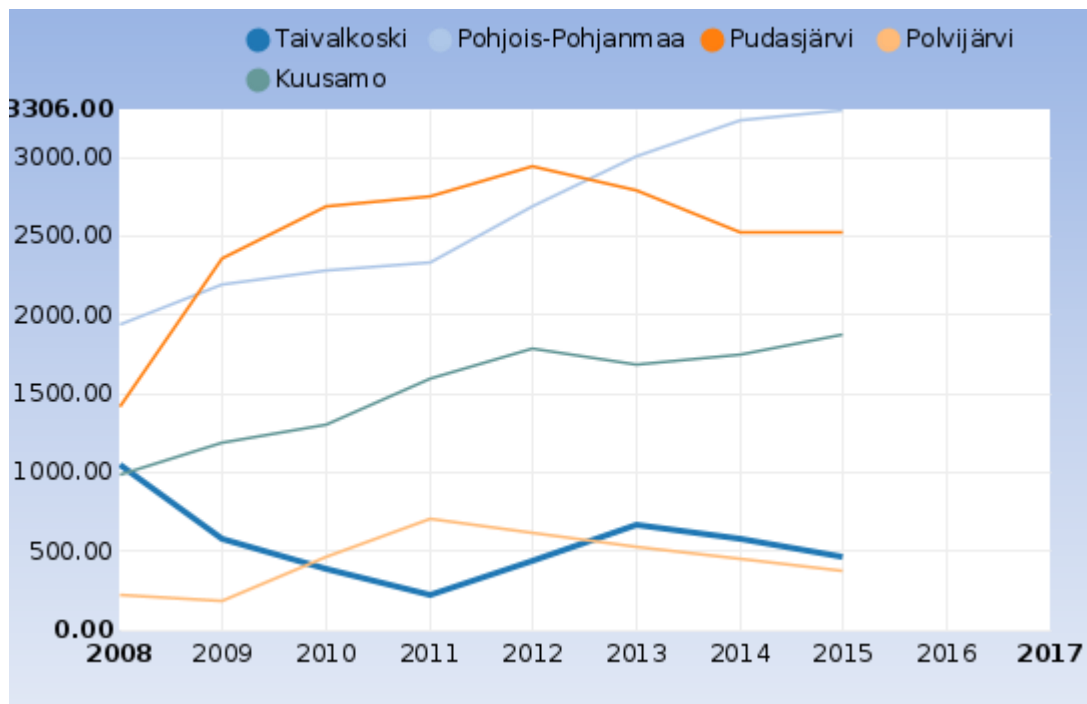
Pohjois-Pohjanmaa :
3477.0
Kuusamo :
3360.0
Taivalkoski :
2864.0
Pudasjärvi :
2811.0
Polvijärvi :
2675.0

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

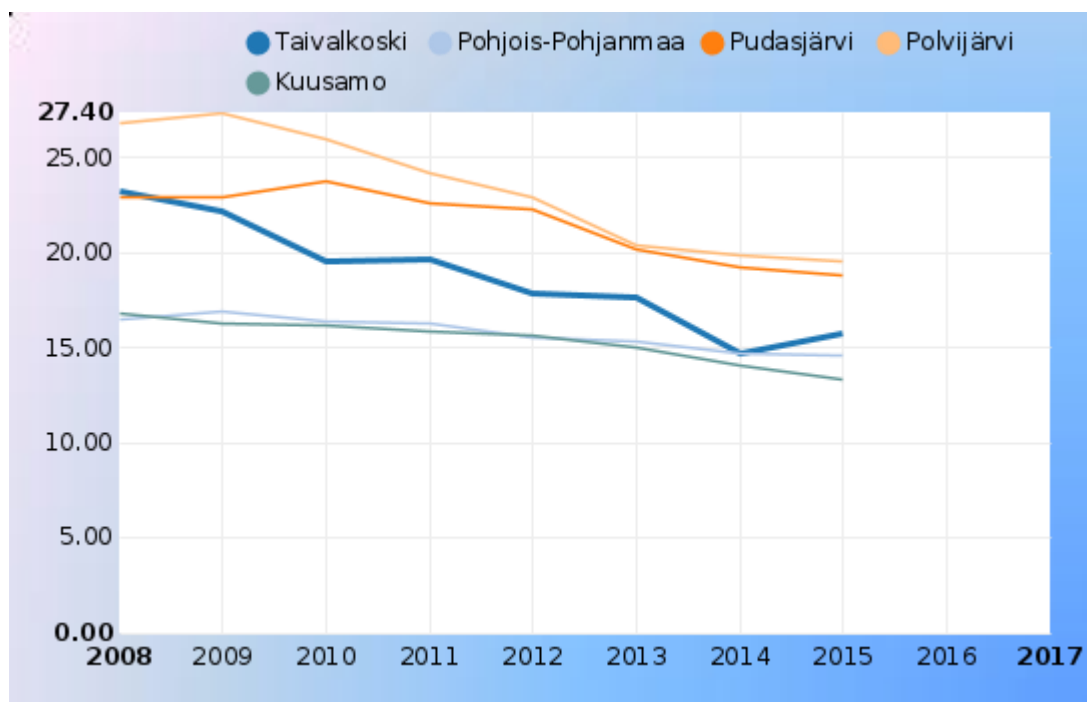
Pudasjärvi :
4607.0
Taivalkoski :
4352.0
Polvijärvi :
3284.0
Kuusamo :
2859.0
Pohjois-Pohjanmaa :
2037.0

Lainakanta, euroa / asukas

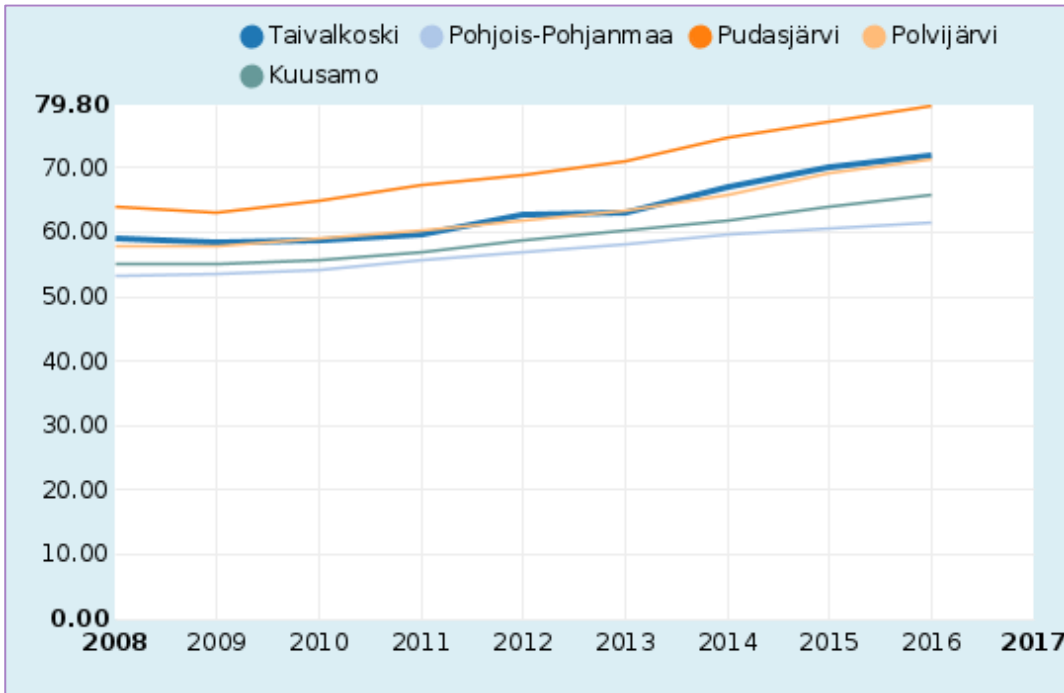
Pohjois-Pohjanmaa :
3306.0
Pudasjärvi :
2525.0
Kuusamo :
1872.0
Taivalkoski :
467.0
Polvijärvi :
371.0

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Kuusamo 13,3
Pohj.-Pohj.
14,6
Taivalkoski
15,8
Pudasjärvi
18,8
Polvijärvi
19,6

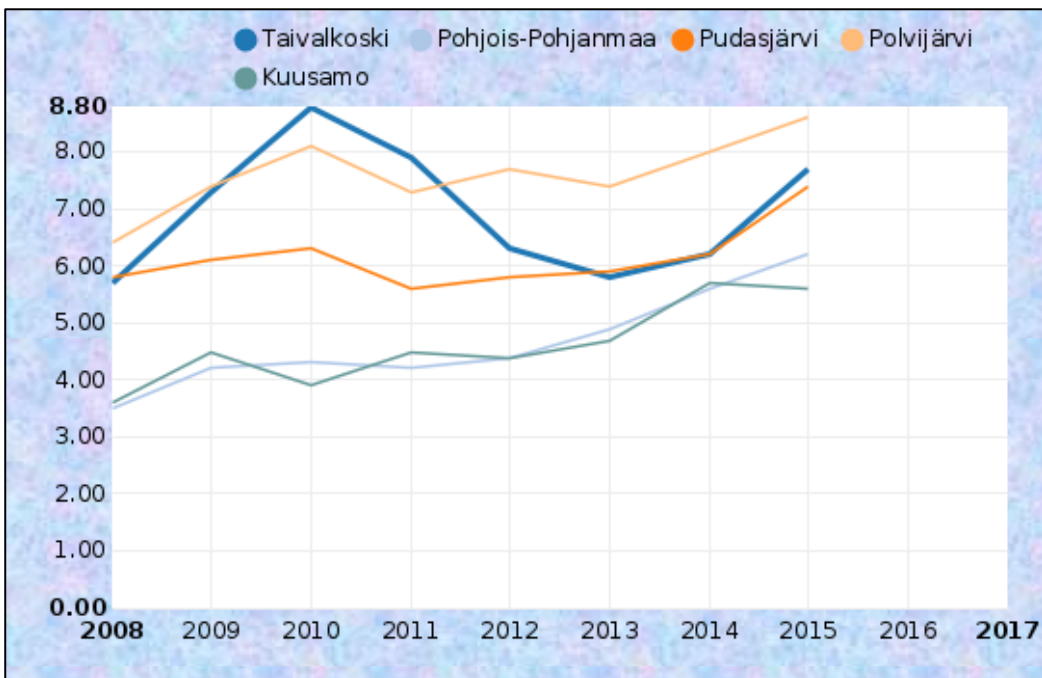
Huoltosuhde, demografinen

Pudasjärvi:
79.8
Taivalkoski
71.9
Polvijärvi : 71.3
Kuusamo : 65.8
Pohjois-Pohjann
61.6

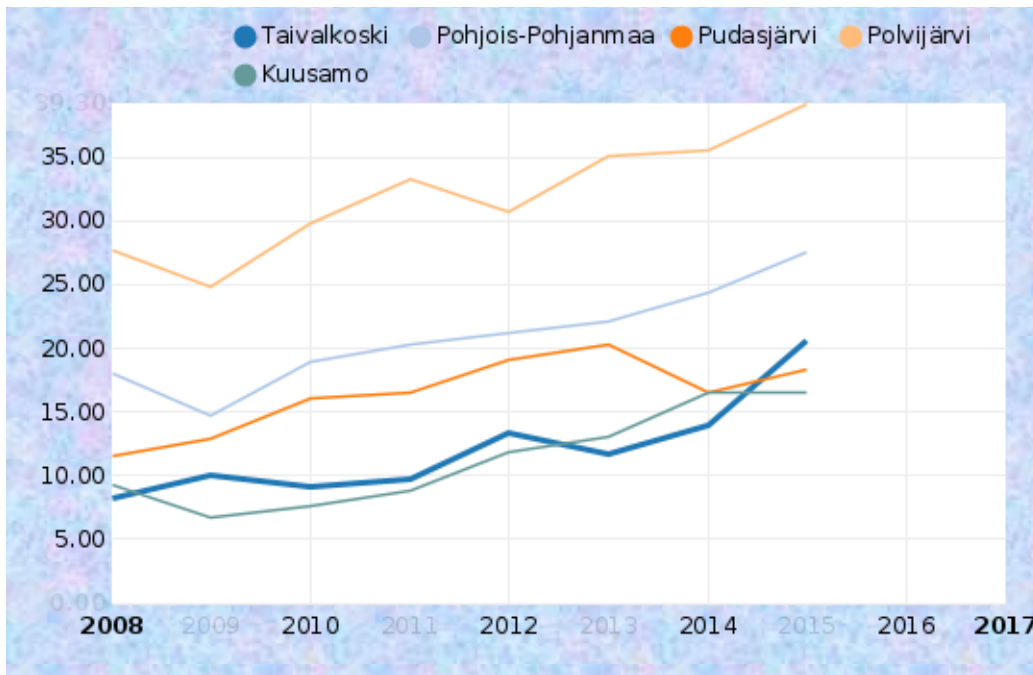
Väestöllinen huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15-64 -vuotiasta (työikäistä) kohti.

Vaikeasti työllistytävät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Polvijäi
Taival
koski :
7.7
Pudas
järvi :
7.4
Pohjoi
s-
Pohja
nmaa
: 6.2
Kuusa
mo :
5.6

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

Polvijärvi : 39.3
Pohjois-
Pohjanmaa : 27.6
Taivalkoski : 20.6
Pudasjärvi : 18.3
Kuusamo : 16.6

1 Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi

1.1. Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima

Väestö vanhenee ja väestöllinen huoltosuhde pysyy edelleen korkeana. Nettomuuttotappio on huomattavasti vähentynyt, mutta väkiluku alenee maltillisesti. Lapsiperheiden määrä on hieman noussut ja yhden hengen talouksien määrä kasvaa. Työllisten osuus säilyy vielä joitakin vuosia nykyisellä alueellisella keskitasolla ja työttömyysprosentti on maakunnan korkein. Työttömyys ja keskimääräinen koulutustaso sekä työpaikkojen hidas kasvu pitävät edelleen verotulot alhaisina.

1.2. Kaikki ikäryhmät

Taivalkoskelaiset ovat aktiivisia äänestäjiä ja kohtuullisen terveitä. Poliisiraportin mukaan rikosten kokonaismäärä ja erityisesti väkivalta- ja liikenne rikokset ovat laskussa. Huumausainerikosten määrä on 2015–2016 laskenut 25 %. Ahtaasti asuvia ja pienituloisia asuntokuntia on Taivalkoskella keskiarvoa enemmän. Toimeentulotukiasiakas-talouksien määrä on vähentynyt, mutta he saavat suhteessa enemmän tukea. Terveystalokäynnit ja sosiaali- ja terveydenhuollon nettokustannukset ovat alueen ja maakunnan keskitasoa.

1.3. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Koululaisilla (8.- 9.-luokkalaiset) on enemmän läheisiä ystäviä ja he myös kokevat terveydentilansa keskimääräistä paremmaksi. Ylipainoisten lukumäärä on vähän kasvanut ja on vertailun korkein lukema. Oppilaat harrastavat hieman vähemmän vapaa-ajan liikuntaa ja tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa on myös vähentynyt. Tupakointi ja huume kokeilut ovat keskitasoa, mutta kuitenkin vähentynyt. Koulukiusaaminen 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa on lisääntynyt huomattavasti, eli on vertailun korkein lukema. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17 -vuotiaiden osuus ikäluokasta on keskiarvon tasoista, mutta määrä on kuitenkin laskenut ja huostassa olleiden lasten määrä on laskenut sekä on maakunnan alhaisin lukema. Oppilaat kokevat koulun fyysiset

työolot vähemmän puutteellisiksi. Taivalkoskella on ahtaasti asuvia lapsiruokakuntia keskimääräistä enemmän ja lasten pienituloisuusaste on korkea. Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on vähentynyt, mutta on naapurikuntien ja maakunnan lukuja korkeampi. Päivähoidossa on suhteessa saman verran lapsia kuin muuallakin. Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 0-17 -vuotiaita on vähiten perheitä verrattuna naapurikuntiin.

1.4.Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuorista ja nuorista aikuisista mielenterveyden takia työttömyyseläkettä saavia on samassa suhteessa kuin naapurikunnissa ja koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24 -vuotiaiden määrä on huomattavasti vähentynyt ja on vertailun pienin määrä verrattuna naapurikuntiin. Nuorisotyöttömyys (18 - 24 v) on lähialueella ja maakunnan keskitasoa. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24 -vuotiaat ovat vähentyneet huomattavasti.

1.5.Työikäiset

Työttömyyseläkkeellä olevia 25–64 -vuotiaita on suhteessa saman verran kuin naapurikunnissa, mutta enemmän kuin maakunnassa. Sen sijaan pitkäaikaistyöttömien määrä on huomattavasti kasvanut. Eläkkeelle jäädään keskimääräisesti samoin kuten muissa kunnissa ja vaikeasti työllistettäviä 15–64 -vuotiaita on suhteessa enemmän kuin lähialueilla. Samoin toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien osuus 25–64 -vuotiaista on keskimääräistä suurempi. Vaikeasti työllistettävien (rakennetyöttömyys) määrä on hieman kasvanut.

1.6.Ikäihmiset

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja yli 65-vuotiaita on keskimääräistä vähemmän ja määrä on vertailun pienin. Dementiaindeksi taas on huomattavasti alueellista lukua korkeampi. Kotona asuu yhtä paljon yli 75-vuotiaita ja heistä yksin asuvia samassa suhteessa kuin muuallakin. Omaishoidontukea saajien määrä on kasvanut huomattavasti ja kotihoidon piirissä olevien määrä on hieman kasvanut.

2 Keskeiset opit ja evästykset päättyvältä valtuustokaudelta

Väestön ikärakenteen muutos lisää toimintojen tehostamistarvetta ja resurssien uudelleenjärjestämistä etenkin sosiaali- ja terveystaloudissa. Lapsiperheiden, lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä opiskeluun ja koulunkäynnin laatuun on syytä kiinnittää huomiota myös jatkossa edelleen tehostamalla eri toimijoiden välistä yhteistyötä, lisäämällä yhteisöllisiä työtapoja ja pitämällä huolta sellaisista rakenteista ja toimintamalleista, jotka auttavat perusarjen sujumista turvallisesti.

OSA II TULEVAN VALTUUSTOKAUDEN SUUNNITTELU

- varautuminen sote- ja maakuntauudistukseen 2019 alusta
- peruskuntaan jäävien palvelujen järjestäminen ja integroiminen maakunnan palveluihin
- uusi valtuusto laatii toimikaudekseen valtuustosopimuksen
- valtuuston toimintaa ohjaa toimikauden alussa laadittava kuntastrategia
- tehdään tarvittavat toimenpiteet toisen asteen koulutuksen turvaamiseksi lähipalveluna
- kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen huomioidaan toiminnassa
- kiinteistöjen ylläpidossa huomioidaan asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointi

3 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kunnan hyvinvointipolitiikan tavoitteet ja painopistealueet tällä hetkellä:

- 1) Toimivat peruspalvelut, hyvät kuntapalvelut
- 2) Viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö
- 3) Kaikkien pitäminen mukana yhteisössä

4 Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

- varhaiskasvatussuunnitelma on päivitettävänä
- kuntastrategia laaditaan valtuustokauden alussa
- [Taivalkosken kunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2013-2016](#)
- [Työsuojelun toimintaohjelma 2014-2017](#)
- [Psykososiaalisten palveluiden mielenterveys- ja päihdetyön strategia vuosille 2015 – 2020](#)
- [Taivalkosken liikenneturvallisuussuunnitelma](#)
- [Elinvoimaohjelma 2015-2021](#)
- [Taivalkosken kunnan vanhuspoliittinen strategia vuoteen 2020](#)
- [Kotouttamisohjelma](#)
- [Henkilöstöstrategia 2011-2015](#)
- [Työhyvinvointi Taivalkosken kunnassa - työkyvyn hallinta, seuranta ja varhainen tuki mallin käyttöönotto 1.1.2012](#)
- [Taivalkosken kunnan palvelustrategia 2011-2015](#)
- [Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2016-2019](#)
- [Lastensuojelun suunnitelma vuosille 2016 – 2019 osana kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa](#)

5 Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä alkavalla valtuustokaudella

Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

1) Työttömien kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Kaikilla työttömillä on työ-, opiskelu-, harjoittelu- tai työpajapaikka. Kaikki ohjataan yhteisvalintaan. Huolehditaan, että joku opiskelupaikka otetaan vastaan. Opintojen keskeyttäjät "otetaan kiinni". Kuntouttava työryhmä. Etsivä nuorisotyö.	Työllistämissuunnitelman tekeminen. Vastuutahona kaikki toimialat. Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen. Vastuutahona kaikki toimialat. Kaikki nuoret ohjataan yhteisvalintaan ja huolehditaan, että jokin opiskelupaikka otetaan vastaan. Opintojen keskeyttäjät "otetaan kiinni". Kuntouttava työryhmä, Nuorten etsivätoiminta. Työvalmentaja/työnohjaaja.	Vuosittain varataan kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa varat ja henkilöstöresurssit. Etsivä nuorisotyö.	Kunnan maksuosuus pitkäaikaistyöttömyydestä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17- 24 -vuotiaat. Työlliset.

2) Kuntalaisten liikunnan lisääminen ikäryhmittäin

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Kuntalaisten liikunta lisääntyy. Kulttuurin edistäminen tasavertaisena liikunnan ohella.	Liikunnan aktivointi. Lasten ja nuorten laskettelutuki. Lähiliikuntapaikka. Nykyisten liikuntapaikkojen aktivointi/markkinointi. Lajiesittelyt ja lajien kokeilupäivät. Leikkipuistojen uudelleen kohdentaminen. Kevyenliikenteen väylien kehittäminen. Välituntiliikunnanohjaajien koulutus. Paikallisten liikuntaolosuhteiden kehittäminen. Ikäihmisten liikuntakysely. Rullahiihtoradan selvittäminen.	Vuosittain varataan kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa varat ja henkilöstöresurssit. Harrastajateatterit.	Kouluterveyskyselyt Lasketteluedun hyödyntäminen. Liikuntapaikkojen käyttömäärät.

3) Ikäihmisten palvelukokonaisuuden kehittäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Onnellinen vanhuus.	Päivä- ja vuorohoidon ja päivätoiminnan kehittäminen. Kotihoidon palveluohjauksen kehittäminen. Elämäntaparyhmät ikäihmisille. (70-vuotiaille ja 75-vuotiaille omat ryhmät). Ikäihmisten hyvinvointiohjelman päivittäminen. Palvelusetelin käyttöönotto.	Vuosittain varataan kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa varat ja henkilöstöresurssit.	Kotona asuvat yli 75-vuotiaat. Vuosittaiset ennaltaehkäisevät kotikäynnit. Ryhmätoiminnan määrät. Palvelusetelin käyttömäärä.

4) Huomaamisen kulttuuri

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Yhteisöllisyyden vahvistaminen. Positiivisten asioiden esiintuonti huhujen sijasta.	Huomaamisen kulttuuri, yhteisöllisyys: "Mitä Sinulle kuuluu?" Vuorovaikutustaidot, huomioiminen, hyvät tavat, palautteen antaminen, johtamiskulttuuri, alaistaidot. Positiivisuus, yhteisöllisyys: miten voidaan näitä edistää. Kysy ja kuuntele. Vastuutahona kaikki kuntalaiset	Vuosittain varataan kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa varat ja henkilöstöresurssit. Maaseudun arjen palveluverkostohanke. Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen.	Valmeri-kysely. Parempi työyhteisö ParTy -kysely.

5) Terveyden ylläpidon tukeminen.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Savuton kunta. Ylipainon vähentäminen. Varusmiesten Time-outin laajentaminen Ehkäisevä päihdetyö. Mielenterveyden edistäminen	Savuton kunta toiminnan vireyttäminen. Erityisesti ylipainoisille ryhmätoimintaa. Liikuntakasvatus osana Time-out toimintaa. Ehkäiseväpäihdetyöryhmä on nimetty. Kansansairauksien ehkäisevien toimintamallien kehittäminen. Kuraattoritoiminnan kehittäminen. Nuorten masennuksen ja stressin hallinta ryhmätoiminnan avulla.	Vuosittain varataan kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa varat ja henkilöstöresurssit.	Kouluterveyskyselyt. Toimenpiteitten jälkiarviointi. Ryhmätoimintaan osallistuneiden määrä.

6) Lapsiperheiden tuen edistäminen

Erityisen tuen lasten huomioiminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvinvoivat lapsiperheet.	Kuraattoritoiminnan kehittäminen. Erityisen tuen lasten huomioiminen. Varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen. 3-portainen tuki oppilashuollossa. Oppilaan osallisuutta koskevat toimet mm. Vertaissovittelu, kummitoiminta. Lapset puheeksi menetelmän käyttö. LAPE. Oppilaskuntatoiminta.	Vuosittain varataan kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa varat ja henkilöstöresurssit.	Kouluterveyskysely. Lapset puheeksi menetelmän piirissä olevien osuus.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

7. Valtuustokausittaisen hyvinvointikertomuksen hyväksyminen.

**Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua
19.6.2017 § 54**